

Brussel voor en door Kinderen:

een manifest voor een stad op kindermaat

Inhoud

1. Een manifest voor een stad op kindermaat
2. Vijf acties voor een kindvriendelijke stad
3. Een zorgwekkende stand van zaken
4. Bijlagen
5. Bibliografie

1 Brussel voor en door Kinderen: Een manifest voor een stad op kindermaat

Ter gelegenheid van de **Internationale Dag voor de Rechten van het Kind** en de 35^e verjaardag van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het kind, publiceert een brede coalitie van organisaties een manifest met een oproep voor een stad op kindermaat die de rechten van kinderen en jongeren respecteert.

« *Het was altijd fijn om buiten te kunnen spelen met andere kinderen. Soms gingen we op uitstap, maakten we wandelingen met de ouders, dat waren bijzondere momenten. Mijn mooiste herinneringen spelen zich buiten af. Niet buiten in de tuin van het huis, maar echt buiten.* » Svetlana mama van twee kinderen van 9 maanden en 4 jaar. (studie RIEPP 2021)

« *Een mooie herinnering uit mijn jeugd was wanneer we buiten speelden op een omgevallen boom. Met minstens tien kinderen klommen we erop. Erop en eraf. En oooooh! We zongen heel de dag. Samen met al de kinderen uit de buurt.* » Julienne mama van twee kinderen van 2 en 5 jaar.” (studie RIEPP 2021)

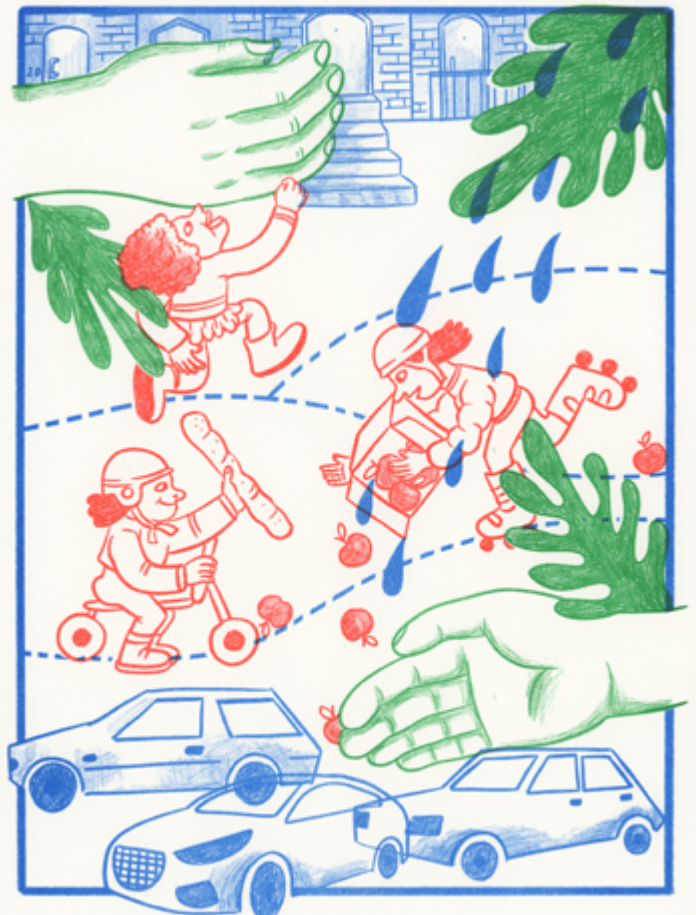
Kinderen die in een speeltuin vlakbij hun huis spelen, kinderen die zelfstandig naar school gaan zonder dat hun ouders zich zorgen hoeven te maken, tienermeisjes die op weg naar huis gezellig kunnen keuvelen in een park zonder schrik te hoeven hebben lastig gevallen te worden, toegang tot openbare toiletten in plaats van snel achter de struiken, vaker fietsen dan enkel op autoloze zondag ... Zo ziet de stad eruit waarvan velen dromen voor hun kinderen. Nochtans is 22% van de Brusselse bevolking jonger is dan 18 jaar.

Vandaag slaagt onze hoofdstad er niet in om een gezonde leefomgeving te bieden aan haar jongeren en een plek te zijn die kinderrechten echt respecteert.

« *Ik heb drie kinderen, waarvan er eentje nog in de kinderwagen zit. Maar ik heb maar twee handen. Ik probeer hen steeds dicht bij mij te houden. Ik heb continu schrik van auto's, trams... Op terugweg naar school ben ik zo vermoeid dat ik liever mijn huis op zoek dan langs het park te gaan.* » Fatima, moeder van drie kinderen, Jette.

Experten zijn duidelijk: kinderen en jongeren brengen steeds minder tijd buiten door. Dit leidt tot **schadelijke gevolgen**: minder sterke sociale relaties, gezondheidsproblemen door een sedentaire levensstijl en slechte luchtkwaliteit, meer stress, het niet kunnen inschatten van risico's, een gebrek aan zelfvertrouwen... Kortweg, het heeft een grote impact op de lichamelijke en mentale gezondheid.

« *Ik heb het gevoel dat ik continu mijn kinderen afrem wanneer ik roep : "Niet weglopen! Blijf dicht bij mij!" Het is vermoeiend en onaangenaam.*» Camille, moeder van twee kinderen, Sint-Gillis.

Azam Masoumzadeh

Er zijn verschillende redenen waarom kinderen en jongeren zich meer en meer binnenshuis terugtrekken. Ten eerste is er het gevoel dat de straten onveilig zijn. Het drukke wegverkeer is één van de belangrijkste redenen waarom kinderen minder tijd buiten doorbrengen en minder zelfstandig zijn.

Zeker in dichtbevolkte wijken waar slechts een minderheid van de huishoudens een eigen auto bezit, monopoliseert het gemotoriseerd verkeer de straten ten koste van kinderen. Het is meestal ook in deze buurten dat er een schrijnend gebrek is aan kwalitatieve openbare ruimte, in het bijzonder groene en voor kinderen en gezinnen aantrekkelijke plekken. De beperkte en ontoereikende openbare ruimte in Brussel brengt heel wat uitdagingen met zich mee en het is een kostelijke last voor de samenleving. De impact laat zich in het bijzonder voelen bij de socio-economisch meest kwetsbare gezinnen.

Dit gaat lijnrecht in tegen de rechten van het kind (in het bijzonder artikelen 3, 6, 12, 13, 24 & 31), waarvan België nochtans de Internationale Conventie heeft ondertekend en geratificeerd. Maar dat hoeft niet zo te zijn. De huidige situatie is niet onoverkomelijk, het is een kwestie van **politieke keuzes**. Het is de verantwoordelijkheid van de regeringen om de rechten van kinderen en jongeren te waarborgen. We roepen dan ook de kandidaten voor de komende verkiezingen op om hun verantwoordelijkheid te nemen en zich te engageren om concrete maatregelen te nemen op gewestelijk en gemeentelijk niveau. Kom in actie voor de kinderen en jongeren in onze stad!

De stad op kindermaat: garandeer het recht van kinderen op gezondheid, veiligheid en participatie.

Wij, organisaties uit verschillende sectoren en burgers, roepen de overheid op om in te zetten op:

- Het verbeteren van de groene en openbare ruimte die vandaag reeds bestaan, deze uit te breiden en aan te passen aan de noden van gezinnen. Geef hierbij prioriteit aan de wijken met de grootste nood en zet in op de oorzaken achter de beperkte aanwezigheid van vrouwen en meisjes in de openbare ruimte.
- De ontwikkeling van veilige, kwalitatieve en toegankelijke fietsinfrastructuur en voetpaden opdat kinderen en jongeren zich onafhankelijk kunnen verplaatsen te voet of met de fiets.
- Het aanpakken en terugdringen van dat wat schade kan berokkenen, in het bijzonder de negatieve effecten van gemotoriseerd verkeer en luchtvervuiling.
- Het betrekken van kinderen en jongeren bij projecten voor de inrichting van de openbare ruimte.

Inzetten op kwalitatieve openbare ruimte is inzetten op het verbeteren van gezondheid, levenskwaliteit en sociale cohesie. De meest kwetsbaren voelen zich veiliger wanneer ze omringd zijn door andere gezinnen, zo ontstaat er een positieve opwaartse spiraal. Een stad op kindermaat heeft voordelen voor het individu, de gemeenschap en de samenleving als geheel. Iedereen is er welkom.

Dat is waarom, wij, organisaties, met het oog op de verkiezingen een manifest voorstellen met een oproep voor een stad die kinderen en jongeren centraal zet. De keuze is simpel voor ons: Investeer in de toekomst van onze kinderen en jongeren door middel van veilige straten die bestand zijn tegen gezondheids- en klimaatuitdagingen.

«Wat hij zo leuk vindt aan fietsen is denk ik dat hij in alle vrijheid buiten kan zijn en in de buitenlucht, zelfstandig op pad kan gaan. Ik zeg dat hij in de tuin moet fietsen, maar dat wil hij niet. Hij wil altijd ver weg, de weg op. Het is de roep om ver weg te gaan, om iets nieuws te ontdekken.» Jullienne, mama van twee kinderen van 2 en 5 jaar (studie RIEPP 2022).

2 Vijf acties voor een kindvriendelijke stad

I. Verhoog de kwaliteitsvolle openbare ruimte in alle Brusselse wijken door:

- Het garanderen van nabijheid en toegankelijkheid van groene ruimtes en speelplekken voor ieder Brussels kind;
 - Het verbinden van speelplekken via een netwerk. Maak gebruik van plekken waar de straten versmallen, verbreed de voetpaden en vermeerder speelse elementen;
 - Het inzetten op een openbare ruimte die speels is, inclusief voetpaden en pleintjes;
 - Het toepassen van gender mainstreaming in ieder herinrichtingsproject om het gebrek aan aanwezigheid van vrouwen en meisjes te verhelpen.
- Het voorzien van openbare toiletten die voor iedereen toegankelijk zijn, in het bijzonder voor personen met beperkte mobiliteit en gezinnen. Denk hierbij na over luiertafels en drinkwatervoorzieningen;
 - Het investeren in voorzieningen om kinderen te beschermen tegen regen en zon en voorzie tafels en banken comfortabel voor begeleidende volwassenen;
 - De vergroening en ontharding van de openbare ruimte zodat de stad zich aanpast aan de gevolgen van de hittegolven die op hun beurt het gevolg zijn van klimaatverandering en dus ook opdat kinderen contact hebben met de natuur;
 - Het tijdelijk transformeren van straten in speelplekken voor kinderen. Denk maar aan buurtfeesten, zomer- en speelstraten.

II. Verminder de blootstelling aan de gevaren van het gemotoriseerd verkeer door:

- De creatie van verkeersluwe wijken aan te moedigen, door middel van circulatieplannen die in het bijzonder rekening houden met de plekken waar veel kinderen komen;
- De ontwikkeling van schoolwijken in buurten met veel scholen en crèches;
- Het ondersteunen van schoolvervoerplannen en het ter beschikking stellen van voldoende middelen om ze ook uit te voeren;
- Het ondersteunen en motiveren van gemeenten om schoolstraten in te richten.

III. Ontwikkel een infrastructuur die het gevoel van veiligheid bevordert door:

- De creatie, ontwikkeling en heraanleg van voetpaden die voldoende breed, maximaal toegankelijk en vrij van obstakels zijn. Zorg ervoor dat dropzones en parkeermeters zich op straat en niet op het voetpad bevinden en neem maatregelen tegen visgraat- en wildparkeren;
- Het veilig maken van oversteekplaatsen voor voetgangers in het bijzonder door maximale zichtbaarheid te garanderen. Dit kan door een parkeerverbod op minder dan 5 meter van een oversteekplaats en het garanderen van effectieve openbare verlichting;
- Het veilig vanmaken schoolomgevingen en andere plekken waar veel kinderen komen (sportcentra, muziekacademies,...). Op lokale wegen kan dat door in te zetten op schoolstraten, voetgangerszones, snelheidsbeperkingen tot 20 km/u en fysieke snelheidsremmende maatregelen, goede zichtbaarheid, voldoende veilige oversteekplaatsen;

- De ontwikkeling van een coherent en veilig fietsnetwerk voorzien op de diverse soorten fietsen;
- Tijdens wegenwerken moeten er systematisch alternatieve voetgangers- en fietsroutes worden voorzien, in het bijzonder in (nabijheid van) schoolomgevingen.

IV. Trek de kaart van zelfstandige mobiliteit van kinderen door:

- Het consequent inzetten op lessen en vormingen waarin kinderen het verkeer leren begrijpen om en zich met de fiets en te voet te verplaatsen. Goede voorbeelden hiervan zijn het fiets- en voetgangersbrevet;
- De creatie van plekken om in alle veiligheid en vrijheid te leren fietsen, steppen, skeeleren, skateboarden,... ;
- Het bevorderen van de toegang tot en gebruik van fietsen voor alle kinderen. Zet hierbij eveneens in op veilige fietsparkeerplaatsen;
- Het financieel ondersteunen van jeugdcentra, sportclubs, huiswerkscholen e.a., om de kinderen en jongeren die ze bereiken te ondersteunen in hun mobiliteit. Denk zo bijvoorbeeld aan de organisatie van een fietsbus, het leren gebruiken van het openbaar vervoer,... ;
- Het toegankelijk maken van openbaar vervoer en groene ruimte voor iedereen, en dus zeker ook voor personen met beperkte mobiliteit, ouders met jonger kinderen en een kinderwagen, zwangere vrouwen,... ;
- Het verhogen van de aanwezigheid van gemeenschapswachters en aanspreekpunten in de openbare ruimte, in het bijzonder daar waar een gevoel van onveiligheid bestaat. Zorg bovendien voor openbare netheid door te investeren in menselijke middelen;

- Het versterken van de sociale cohesie in wijken door in te zetten op de aanwezigheid van winkels en diensten in de stad. Lokale winkeliers zijn een referentie voor ouders en hun kinderen. In geval van nood of problemen kunnen kinderen bij hen terecht;
- Het promoten van een buitenspeeldag op 17 april voor 'Franstaligen' naar Nederlandstalig voorbeeld.

V. Verzeker de participatie van kinderen in besluitvormingsorganen door

- Het institutionaliseren van de participatie van kinderen in overlegprocessen over stedenbouwkundige projecten in de openbare ruimte. Dat kan bijvoorbeeld door middel van adviesraden met kinderen, een kinderparlement, participatieve workshops. Het mag zich niet beperken tot enkele symbolische projecten maar moet een integraal deel zijn van ieder participatieproces;
- Het integreren van kinderen en gezinnen in besluitvormingsstructuren op basis van de leeftijd en maturiteit van iedere doelgroep;
- Het ontwikkelen van een cultuur van kinderrechten.

3 Een zorgwekkende stand van zaken

Brussel is een dynamische en jonge stad: 22% van de bevolking is jonger dan 18 jaar¹. Toch is Brussel vandaag allesbehalve een droomstad voor kinderen en jongeren. Druk gemotoriseerd verkeer brengt risico's op dodelijke en ernstige aanrijdingen met zich mee en leidt tot luchtvervuiling. In verschillende buurten is er een schrijnend gebrek aan kwaliteitsvolle groene ruimte, een gebrek aan veilige infrastructuur, tekort aan bankjes, verlichting of openbare toiletten. Hierdoor voelen velen zich onveilig... Onze hoofdstad schiet zo op heel wat punten te kort. Door deze tekortkomingen is het voor inwoners weinig uitnodigend om buiten te vertoeven.

Dit blijft niet zonder **sociale gevolgen** op het dagelijkse leven van kinderen, jongeren en zij die voor hen zorgen². Eerst en vooral brengen kinderen en jongeren in België steeds minder tijd buiten door. Daarnaast worden kinderen steeds later zelfstandig, ouders zijn te bang om hen alleen naar buiten te laten gaan. Bovendien blijven veel moeders met baby's geïsoleerd thuis. Resultaat is de afwezigheid van kinderen en vrouwen in de openbare ruimte. Dit heeft een negatieve impact op de sociale cohesie, het gevoel van verbondenheid met de buurt ontbreekt.

Ook de **gevolgen op de gezondheid** zijn talrijk en wegen zwaar op de overheidsfinanciën. Kinderen die minder buiten komen hebben een meer sedentaire levensstijl. Overgewicht en obesitas bij kinderen nemen toe, een ernstig gevaar voor de toekomstige lichamelijke gezondheid van deze kinderen (diabetes type II, hoge bloeddruk, vroegtijdige morbiditeit, ...) Daarenboven hebben talrijke studies reeds aangetoond hoe het gemotoriseerd verkeer een bron van geluids-overlast, luchtvervuiling en ongevallen is en de de gezondheid van kinderen verder schade berokkent³. Zo leidt luchtvervuiling tot het ontstaan of verergeren van aandoeningen als allergieën, astma en eczeem. Het isolement van jonge moeders verhoogt het risico op een postnatale depressie.

De individuele, collectieve en maatschappelijke voordelen van een kwalitatieve openbare ruimte

Het is essentieel voor kinderen om buiten te kunnen spelen. Studies zoals deze van RIEPP⁴ (centrum voor onderzoek en innovatie met betrekking tot kinderen, ouders en professionals) geven aan dat kinderen die veel tijd buiten spenderen voordelen ondervinden in vergelijking met hun leeftijdsgenoten die dat niet doen. Om te beginnen zijn ze in een betere lichamelijke conditie. Ze gaan hiermee in tegen de heersende tendens waarbij een sedentaire levensstijl en overmatig schermgebruik steeds meer terrein winnen onder kinderen en jongeren⁵. Daarnaast leren kinderen terwijl ze buiten spelen sociale vaardigheden. Buiten is er bovendien de mogelijkheid om stoom af te blazen en te spelen. Dit draagt allemaal bij tot een betere geestelijke gezondheid en de ontwikkeling van fijne en grove motorische vaardigheden.

De grotere aanwezigheid van kinderen in de openbare ruimte heeft een positieve impact op de gehele samenleving. In het bijzonder op vrouwen, zij dragen nog steeds de grootste last van het ouderschap. De aanwezigheid van kinderen en jongeren in de openbare ruimte vermindert het gevoel van onveiligheid en moedigt vrouwen en andere kwetsbare groepen aan om buiten te vertoeven. Het is een positieve spiraal: meer kinderen leidt tot meer leven op straat, hierdoor neemt het onveiligheidsgevoel af en is de openbare ruimte steeds meer toegankelijk voor iedereen. De toename van groene ruimten en tijdelijke zones op kindermaat zoals de speel- en zomerstraten zijn bevorderlijk voor de sociale cohesie. Ontmoeting leidt tot de ontwikkeling van relaties, het stimuleert wederzijdse hulp tussen generaties en burens aan.

1 bisa.brussels/cijfers/kerncijfers-van-het-gewest.

2 Zie voornamelijk het onderzoek Kind & Samenleving, k-s.be/spelen-en-vrije-tijd/spelen/het-grotebuitenspeelonderzoek en de campagne loslopend-kind.org of de ONE-campagne "C'est dehors que ça se passe".

3 Het wegverkeer stoot 29% van de zeer fijne deeltjes (PM2,5) uit en is verantwoordelijk voor 63% van de regionale uitstoot van stikstofoxiden (NOx). De meest recente wetenschappelijke kennis over dit onderwerp, overgenomen door de WHO, laat zien hoe gevoelig kinderen zijn voor deze gevaren, vooral kinderen uit achterstandswijken. Zij worden fysiek meer blootgesteld aan luchtvervuiling dan volwassenen omdat ze twee keer zo snel ademen, vaak door de mond, waardoor ze meer vervuilende stoffen opnemen. Ze leven ook dicht bij de grond, waar bepaalde verontreinigende stoffen maximale concentraties bereiken. Luchtvervuiling draagt niet alleen bij aan aandoeningen van de luchtwegen, maar is ook verantwoordelijk voor 930 vroegtijdige sterfgevallen per jaar, voor alle leeftijden samen.

4 "De plaats van kinderen en vrouwen in openbare buitenruimten. Deel 2: voordelen en uitdagingen", Joëlle Mottint, RIEPP Analyse nr. 2/2021.

5 « Results From Belgium's 2016 Report Card on Physical Activity for Children and Youth », Journal of Physical Activity and Health, Anne I. Wijtzes et al., vol 13, n°2, 2016.

Voor een drastische en rechtvaardige herverdeling van de openbare ruimte

Niet alle gezinnen kunnen gebruik maken van de openbare ruimte, ze is ongelijk verdeeld. Dit vergroot sociale ongelijkheden. Voor heel wat Brusselse gezinnen zijn kwaliteitsvolle groene ruimten immers moeilijk bereikbaar. Er is een scherp contrast tussen gemeenten uit de welgesteldere rand als Watermaal-Bosvoorde en Sint-Pieters-Woluwe en de zogenaamde ‘arme halve maan’ van de hoofdstad⁶ in het gebied dat zich uitstrekt van het noorden (Sint-Joost-ten-Node), via het westen (Anderlecht, Molenbeek) tot het zuiden (Sint-Gillis) van de Vijfhoek.

Bewoners van deze ‘halve maan’ worden geconfronteerd met nefaste sociale aspecten en omgevingsfactoren die schadelijk zijn voor een goede mentale en fysieke gezondheid. Dit zijn aspecten zoals een hoge bevolkingsdichtheid, kleinere woningen zonder tuin of balkon, hogere concentraties in luchtvervuiling, onveiligheid gelinkt aan drugshandel, een hoog aantal gevaarlijke kruispunten, een gebrek aan groene ruimten en dus een zeer hoge mate van verharding. Die ongelijkheid werd des te meer zichtbaar tijdens de lockdown wanneer veel kinderen niet naar buiten konden, of tijdens hittegolven, wanneer door het effect van hitte-eilanden de temperatuur in het centrum hoger ligt dan in de rand⁷.

Daarbij komt nog de ongelijke verdeling van de straten tussen de verschillende soorten weggebruikers. In sommige wijken, zoals Sint-Joost en Sint-Gillis, monopoliseert het gemotoriseerd verkeer 60-70% van de openbare ruimte terwijl maar een minderheid van de huishoudens (30 %) een eigen auto bezit. De enige manier om kinderen “meer ruimte te geven” in deze dichtbevolkte stedelijke gebieden is om de openbare ruimte - voetpaden, schoolomgevingen, pleinen en zelfs een deel van het wegennet - terug te winnen en ze te transformeren in speelplekken en groene ruimten⁸.

Kinderen en auto's zijn in rechtstreekse concurrentie voor de beperkte openbare ruimte. Het is geen toeval dat we vooral kinderen op straat zien spelen en fietsen op Autoloze Zondag. Op die dag transformeert Brussel en staan kinderen en jongeren centraal. De plaats van kinderen in de stad kunnen we niet los zien van het gemotoriseerd verkeer, zo stelt RIEPP terecht: *“Het wegverkeer is één van de belangrijkste redenen waarom kinderen minder tijd buiten doorbrengen en hun zelfstandigheid verliezen⁹.”*

Maar er bestaan wel degelijk oplossingen, nl.: het STOP-principe, de 15 minuten stad, de kindvriendelijke stad, ...¹⁰. Ze vertrekken allen vanuit éénzelfde doel: ervoor zorgen dat elk kind toegang heeft tot gezonde en veilige straten, aangepast aan de behoeften van iedere leeftijd. Vanaf [1] [2] 10 jaar moet ieder kind in alle veiligheid te voet of met de fiets, zelfstandig of in groep, naar school of naschoolse activiteit kunnen gaan, een vriendje bezoeken, naar de winkel op de hoek kunnen gaan. De autonomie van kinderen is van generatie op generatie afgenomen. Wij roepen de overheid op om dit terug te draaien en onze kinderen en jongeren de leefomgeving te bieden waar ze recht op hebben.

6 De ‘arme halve maan’ van Brussel verwijst naar de Kanaalzone en de gebieden rond de Brusselse binnenring.

7 Anne-Françoise Dusart, “L’investissement des espaces extérieurs, caisse de résonance des inégalités sociales à Bruxelles”, Les cahiers de l’Observatoire de l’enfant, #38, 2020. Zie ook Joëlle Mottint, “Sortir ou ne pas sortir durant le confinement ? Le vécu des familles en situation de précarité à Bruxelles”, RIEPP studie nr. 1 /2020.

8 Zie bijvoorbeeld de architectuurpraktijk van de jaren 1950 in Amsterdam.

Lianne Verstrate & Lia Karsten, ‘The Creation of Play Spaces in Twentieth-century Amsterdam: From an Intervention of Civil Actors to a Public Policy’, Landschapsonderzoek, 36:1, 85-109, 2011.

9 Paquot, T. (2005) ; Les enfants dans la ville, in diversité ville école intégration, 141, 59-63.

10 Het STOP-principe vereist dat bij elke nieuwe herinrichting van de openbare ruimte in de stad voetgangers, fietsers en openbaar vervoer op de eerste plaats komen, en privévoertuigen op de laatste plaats. De kwartierstad stelt voor dat diensten voor alle essentiële behoeften binnen 15 minuten lopen bereikbaar moeten zijn. De “kindvriendelijke stad” is een concept dat wordt gepromoot door UNICEF en waarin wordt opgeroepen om steden aan te passen aan de behoeften van kinderen.

De stad op kindermaat: garandeer het recht van kinderen op gezondheid, veiligheid en participatie

De klimaatnoodtoestand heeft de kwestie van de rechten van kinderen en toekomstige generaties meer dan ooit op de agenda gezet. Als Brussel geen geschikte plek is voor kinderen om te wonen, dan is dat ook omdat kinderen en jongeren geen inspraak hebben in de beslissingen die de stad vormgeeft. Nochtans zijn kinderen en jongeren de drijvende kracht achter verandering en zijn ze het best geplaatst om duurzame oplossingen te vinden voor hun eigen toekomst. De participatie van kinderen en jongeren in de besluitvorming mag niet langer enkel symbolisch zijn maar moet geïnstitutionaliseerd worden.

Ter herinnering: kinderen en jongeren hebben recht op een gezonde, propere en duurzame leefomgeving¹¹. In het bijzonder volgende vier artikelen uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zijn hier van belang, nl.:

- Elk kind heeft recht op de best mogelijke gezondheid en het recht op gezondheidszorg. (artikel 24);
- Kinderen hebben recht op vrije tijd, recht op spelen en recht op meedoen aan culturele of artistieke activiteiten. (artikel 31);
- Ieder kind heeft het recht op leven en ontwikkeling (artikel 6);
- Ieder kind heeft het recht zijn mening te geven over zaken die hem/haar aangaan en moet toegang hebben tot informatie die hem kan helpen zijn mening te vormen. Die mening moet serieus genomen worden. (artikel 12 & 13)¹².

¹² Zie "Algemene Bevinding n°26" (Observation Générale) van het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties, de officiële interpretatie uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) van de Verenigde Naties betreffende het leefmilieu, met een focus op de klimaatverandering.

¹² Rapport "La CODE" , « Le Vent du Changement : Le pouvoir des enfants dans la crise écologique », december 2023, p.10-11.

¹³ Paragraaf 71 van Observation Générale #26: "Staten moeten proactieve, specifieke en gerichte maatregelen nemen om het volledige en effectieve genot van de rechten van kinderen met betrekking tot het milieu te garanderen, inclusief hun recht op een gezond milieu, inclusief de ontwikkeling van wetten, beleid, strategieën of plannen gebaseerd op wetenschappelijk bewijs en consistent met relevante internationale richtlijnen over milieugezondheid en veiligheid, en zich onthouden van regressieve maatregelen die de bescherming van kinderen verminderen".

Het is de verantwoordelijkheid van de regeringen om de rechten van kinderen en jongeren te waarborgen. Een stad moet niet enkel een plek zijn die deze rechten respecteert, maar belichaamt ze ook in de manier waarop de overheden plannen en bouwen¹³. We roepen de kandidaten voor de komende verkiezingen op om hun verantwoordelijkheid te nemen en zich te engageren om concrete maatregelen te nemen op gewestelijk en gemeentelijk niveau. Kom in actie voor de kinderen en jongeren in onze stad!

In een tijd waarin de gevolgen van sociale ongelijkheid toenemen en steeds meer zichtbaar worden in de openbare ruimte, er een sterke toename is van dakloosheid en onveiligheid gelinkt aan drugshandel, is het dringender dan ooit om te investeren in kwalitatieve openbare ruimtes. Want de openbare ruimte is hét gemeenschappelijk goed bij uitstek, ze is de weerspiegeling van ons sociaal pact en ons ideaal van gelijkheid. De openbare ruimte verwaarlozen staat gelijk aan kinderen uit kansarme gezinnen veroordelen tot een slechtere gezondheid, met structurele gevolgen voor de rest van hun leven.

4 Bijlagen

Getuigenissen

“Ik heb het gevoel dat ik al mijn tijd besteed aan het afsnijden van mijn kinderen - door tegen ze te schreeuwen ‘Niet wegrennen! Blijf dicht bij me! Het is vermoeiend en onaangenaam. Camille, moeder van twee kinderen, Sint-Gillis.

“Ik heb drie kinderen, van wie er één nog in een kinderwagen zit, maar ik heb maar twee handen. Het is moeilijk om ze dicht bij me te houden. Ik ben constant bang voor auto's, trams... tegen de tijd dat ik thuiskom van school ben ik uitgeput, ik ga liever naar huis dan door het park te moeten”.
Fatima, moeder van drie kinderen, Jette.

“We moeten de fietspaden veiliger maken, zodat we zelf naar school kunnen fietsen.”
Citaat van een van de kinderen die deelnamen aan de Kindertop, UNICEF.

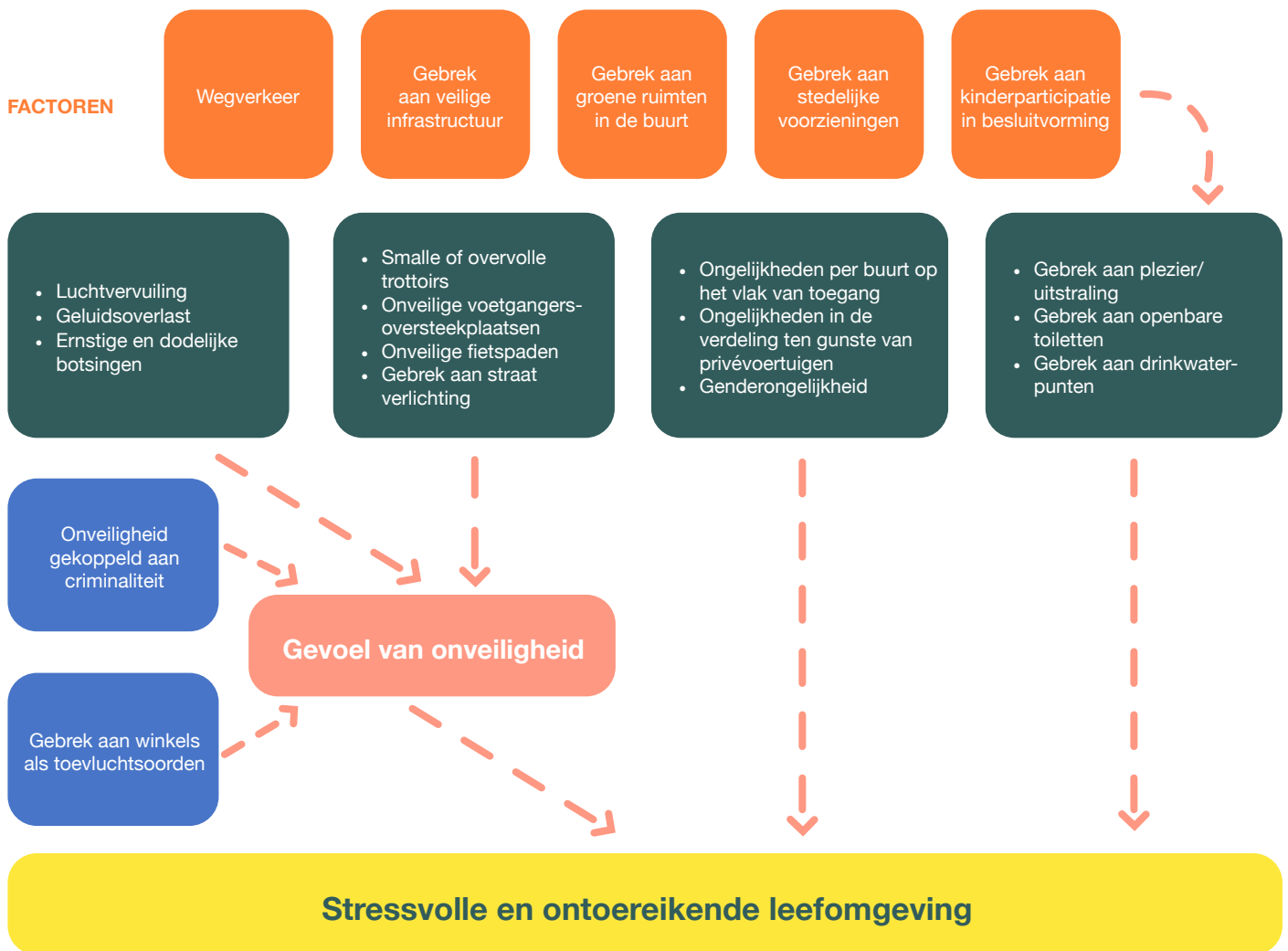
“Als ik uitga, ga ik met mijn vrienden naar het park of ik kijk video's op mijn mobiele telefoon of ik ga skaten of skeeleren”.
Een 12-jarig meisje

“Ik neem mijn fiets omdat ik graag trap en het wandelen zat ben. Ik ga tot aan het park.”
Een 7-jarige jongen

La Ville aux Enfants (2023)

Ontoereikende, onveilige en onvoldoende openbare ruimte

5 Bibliografie

Kinderen en openbare ruimtes

A'URBA, [Regard sur l'espace public: Les enfants dans l'espace public](#). Espaces ludiques, villes pour tous , synthese 12/2021.

Pauline Cabrit & Aurélien Ramos, [Les bébés en ville : rapport d'étude](#), in opdracht van Bauwmeestermaîtrearchitecte (BMA), 2024.

Laura Chaumont & Irene Zeilinger, [Espace public, genre et sentiment d'insécurité](#), Garance, 2012.

Vanessa Delevoye, « [Enfants dans l'espace public: enquête sur une disparition](#) », Urbislemag, 17 mei 2022.

Anne-Françoise Dusart, « [L'investissement des espaces extérieurs, caisse de résonance des inégalités sociales à Bruxelles](#) », in [Grandir à Bruxelles: Les cahiers de l'Observatoire de l'enfant](#), #38, 2020.

Boris Jidovsteff & Florence Pirard (éds), [Synthèse de recherche : Perception de l'investissement de l'espace extérieur par les enfants et les jeunes et les risques liés à celui-ci. Analyse des parents et des professionnel·le·s](#), 2020.

Claire Gatineau & Yves Robic, « [Petits petas dedans, petits petons dehors](#) », podcast voor Farago Production, geproduceerd door FRAJE.

Henry Grabard, « [Au Japon, les villes sont si bien faites que les enfants de 3 ans peuvent marcher seuls](#) », Slate 26 april 2022.

Marie Masson, [Le dehors, un terreau fertile pour grandir](#), collectie Temp d'arrêt n°136, Yapaka, november 2022.

Johan Meire, Kind&Samenleving, [Het grote buitenspeelonderzoek: Buiten spelen in de buurt geobserveerd](#), 2020.

Joëlle Mottint, « [Sortir ou ne pas sortir durant le confinement ? Le vécu des familles en situation de précarité à Bruxelles](#) », Analyse n° 1 /2020, RIEPP.

Joëlle Mottint, « [La place des enfants et des femmes dans l'espace public extérieur](#). Partie 2 : les bénéfices et les enjeux », Analyse n°2/2021, RIEPP.

Clément Rivière, [Leurs enfants dans la ville : enquête auprès de parents à Paris et à Milan](#), 2021, PUL.

Jessica Voosters & Gitte Van Der Biest, [Gender en de stad](#). Les filles (ne) traînent (pas), JES vzw 2023.

Over het verband tussen milieu en volksgezondheid (sedentaire levensstijl, luchtvervuiling, geestelijke gezondheid) en ongelijke toegang tot groene ruimten

[Activité physique globale des enfants](#) (Belgique), HBSC onderzoek, Service d'Information Promotion Education Santé (Sipes-ULB), 2022.

Jonathan Andrieux, Catherine Bouland & Morgane Eggen, [État des connaissances sur les liens entre environnement et santé en Région de Bruxelles-Capitale](#), Sociaal en gezondheidsobservatorium Brussel, 2020.

Anne I. Wijtzes et al, « [Results From Belgium's 2016 Report Card on Physical Activity for Children and Youth](#) », Journal of Physical Activity and Health, vol 13, n°2, 2016.

BELAIR-POL, « [Assessing the benefits of air pollution reduction interventions on multi-morbidity and mortality in Belgium](#) » (projet en cours), Sciensano, oktober 2023- december 2024.

Catherine Joie, « [Bruxelles Malade. Chapitre III: La pollution aggrave la situation](#) », 3 juni 2022, Médor.

Kobe Martens, « [Réchauffement climatique à Bruxelles : Qui pollue le plus, « paye » le moins](#) », Centre d'Education Populaire André Genot- CCB Bruxelles, oktober 2021.

Charlotte Noël, et al. « [Green & Quiet Brussels. Environmental injustice in outdoor air pollution](#) », ID-Policy brief n° 2021/01VUB, Interface Demography Research Group - KU Leuven.

Ingrid Pelgrims, et al. « [Association between urban environment and mental health in Brussels, Belgium](#) », n BMC Public Health, 21: 635, 2021.

Over de ontwikkeling van openbare ruimten voor kinderen en jongeren

Bouwmeester-Maitre Architecte, [\[Espace -Publiek\] : 10 tips pour aménager la rue locale](#), juni 2019

Pauline Cabrit & Aurélien Ramos, [Manifeste bruxellois du droit à la ville pour les bébés](#), Politique du Lange & Label BMA (Bouwmeester-Maitre Architecte), 2024.

Berte Daan & Karin Peeters, [Spelen in de stad. Playing in the city](#), Gemeente Amsterdam, 2019.

Tim Gill, [Urban Playground: How child-friendly planning and design can save cities](#), Riba Publishing, 2021.

Kind & Samenleving, [Étude pour un redéploiement des aires ludiques et sportives en région de Bruxelles-Capitale](#), juli 2009.

Lianne Verstrate & Lia Karsten, « [The Creation of Play Spaces in Twentieth-century Amsterdam: From an Intervention of Civil Actors to a Public Policy](#) », in Landscape Research, 36:1, 85-109, 2011.

« [Réseau d'espaces ouverts dans et autour de de Bruxelles : L'investissement le plus important pour l'avenir de la région et de la périphérie](#) ». Perspective.Brussels, Bruxelles-Environnement, ANB, Omgeving et OVAM, februari 2022.

Over de deelname van kinderen en jongeren aan stedenbouwkundige projecten

Kate Bishop & Linda Corkery, [Designing Cities with Children and Young People Beyond Playgrounds and Skate Parks](#), Routledge, 2019.

Kind & Samenleving & Batalyong, « [It takes a village raise a child](#) », 2022.

« [Planification et aménagement d'espaces de vie conviviaux pour les enfants](#) », UNICEF Zwitserland en Lichtenstein, april 2020.

« [Le Vent du Changement : Le pouvoir des enfants dans la crise écologique](#) », Coordination des ONGs Pour les Droits des Enfants (CODE), décembre 2023, p.10-11. V.

Meer informatie - de memorandums voor de gewestelijke verkiezingen Brussel-Hoofdstad 2024 en andere publicaties van de ondertekenende verenigingen

Over actieonderzoek naar kinderen in de openbare ruimte: [RIEPP](#)

Autonome mobiliteit voor kinderen: het project « loslopendkind », van [Kind en Samenleving](#)

Meisjes en vrouwen in de openbare ruimte: [JES / Garance](#)

Over de behoeften van baby's in de stad: [Politique du Lange](#)

Verkeersveiligheid: [Heroes for Zero \(FR/NL\)](#)

Voetgangersbeleid in de stad: [Walk.Brussels](#)

Fietsbeleid : [Gracq/Fietzersbond](#)

Actieve mobiliteit: [Bral \(FR/NL\)](#)

Luchtkwaliteit: [Les Chercheurs d'air](#)